

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزیده دانش شغلی حسابداری

ویرایش اول

پژوهشگاه نیرو

پاییز ۱۴۰۳

کلیه حقوق قانونی این اثر متعلق به پژوهشگاه نیرو است.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱

حسابهای ترازنامه شامل بخش های زیر می باشند:

- ۱- دارایی ها و سایر اقلام بدهکار که شامل تاسیسات و برق ، سایر اموال و سرمایه گذاری ها ، داریی های جاری ، بدهکار معوقه می باشد
- ۲- بدهی ها و سایر اقلام بستانکار که شامل سرمایه ، وام های بلند مدت ، بدهی و تعهدات جاری ، حساب بستانکار معوقه ، ذخیره های عملیاتی ، هزینه های اختصاص یافته ، اهدایی ، حسابهای انتظامی می باشد
- ۳- حسابهای درآمد و هزینه که شامل درآمدهای عملیاتی و غیر عملیاتی ، هزینه های عملیاتی و هزینه های تعمیر و نگهداری ، هزینه های استهلاک ، درآمد تاسیسات برق در اجاره دیگران ، مالیات و... می باشد .

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۲

حساب کار در جریان ساخت جزء حسابهای مربوط به تاسیسات برق و جزء طبقه بندی دارایی ها و سایر اقلام بدهکار حسابهای ترازنامه می باشد و جزء حسابهای دائمی می باشد و مانده پایان سال آن به سال بعد منتقل می گردد .

این حساب شامل مجموع مانده دستور کارهای تاسیسات برق در جریان ساخت یا ایجاد و همچنین بهای تمام شده امول خریداری شده در طول سال مالی می باشد و به مجرد اینکه عملیات ساخت هر یک از دستور کارها خاتمه پذیرفت باید از این حساب خارج گردیده و بر مبنای طبقه بندی به حساب معین تاسیسات انتقال داده شود.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۳

حساب انبار مواد و مصالح جز حسابهای مربوط به دارایی های جاری و داریی ها و سایر اقلام بدهکار ترازنامه می باشد .

حساب انبار و مواد و مصالح شامل قیمت تمام شده مواد و مصالح خریداری شده و همچنین کالای ساخته شده در کارگاههای شرکت جهت مقاصد تاسیساتی ، عملیاتی ، و تعمیر و نگهداری خواهد بود . کلیه مواد و مصالح مصرفی برای مقاصد فوق اعم از سفارشات یا خریدهای مستقیم باید از طریق صدور رسید و حواله انبار انجام پذیرد .

بهای مواد و مصالح صادره از انبار در بستانکار حساب مواد مصالح و بدهکار حسابهای تاسیسات ، عملیات یا تعمیرات منظور خواهد شد . بهای مصالح موجود در انبار شامل قیمت خرید با انضمام هزینه های مربوط به عوارض گمرکی ، بازرسی ، بارگیری ، حمل و تخلیه تا مقصد انبار های شرکت خواهد بود .

چنانچه اختصاص هزینه های مربوط به یک خرید معین و به خصوص به طور مستقیم مقدور نباشد در این صورت هزینه های مربوط به حساب هزینه های توزیع نشده انبار منظور می گردد .

باز یافتنی های حاصله از فروش بشکه ها و قرقره های کابلها را می توان در بستانکار حساب هزینه های توزیع نشده انبار منظور نمود .

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۴

هزینه های توزیع نشده انبار: این حساب شامل هزینه کار، نظارت و سرپرستی اداره امور انبارها و تدارکات به انضمام سایر هزینه های مربوط به خرید اجناس، انبار داری، نقل و انتقال و توزیع آنها می باشد. مانده این حساب به نسبت اجناس صادره برای امور تاسیساتی، عملیاتی، تعمیر و نگهداری در فواصل زمانی معین سرشکن خواهد شد. به طوریکه در پایان سال مالی مانده آن صفر می گردد.

اقلامی که در حساب هزینه های توزیع نشده انبار منظور می گردد از قبیل تخلیه اجناس از وسائل نقلیه و استقرار آن در انبار، تحویل اجناس به متقاضی، صورت برداری از اجناس دریافت شده و هر گونه هزینه تعمیر و نگهداری تجهیزات انبار، نظیف محوطه، مرتب کردن کالاها، آب و برق و کرایه محل و غیره

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۵

هزینه سوخت: این حساب شامل هزینه سوخت تولید برق بوسیله بخار است که این خود شامل هزینه های تخلیه سوخت از وسایل حمل، و انتقال آنها به اولین بونکر، قیف بارگیری یا تخلیه، مخزن یا انبار دیگر بخار، نیز می شود. مقدار هر یک از انواع سوخت مصرفی، با ارزش حرارتی آن بر حسب واحد حرارتی بریتانیا و هزینه آن باید ثبت و نگهداری شود.

بهای تمام شده سوخت باید نخست به حساب موجودی سوخت بدهکار و سپس بر مبنای مصرف سوخت به این حساب منتقل شود. هزینه های جایجایی سوخت را می توان به هنگام وقوع به این حساب بدهکار کرد. یا ابتدا آن را به حساب هزینه های توزیع نشده سوخت بدهکار نمود که در این صورت هزینه های مذکور باید بر اساس مقدار سوخت مصرفی به این حساب منتقل شود. مبالغ مربوط به موجودی سوخت و هزینه های موجودی سوخت (به صورت مجزا) باید همواره در دسترس باشد.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۶

بهای تمام شده موجودی مواد و کالا باید دربرگیرنده مخارج خرید، مخارج تبدیل و سایر مخارجی باشد که واحد تجاری در جریان فعالیت معمول خود، برای رساندن کالا یا خدمات به مکان و شرایط فعلی آن متحمل شده است.

روشهای محاسبه بهای تمام شده: برای محاسبه بهای تمام شده موجودی مواد و کالا روشهای مختلفی با آثار متفاوت به کار گرفته می شود. این روشها از جمله شامل موارد زیر است:

- الف) اولین صادره از اولین وارده،
- ب) میانگین موزون،
- ج) شناسایی ویژه،
- د) اولین صادره از آخرین وارده،
- ه) موجودی پایه، و
- و) خرده فروشی.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۷

برخی از هزینه ها مستقیماً با تغییرات در سطح تولید تغییر می کنند، در حالیکه برخی دیگر از هزینه ها با تغییر سطح تولید ثابت می مانند. هزینه ها با در ارتباط با سطح و حجم فعالیت و تولید به سه دسته تقسیم می شوند

هزینه های ثابت، هزینه های متغیر، هزینه های نیمه متغیر

ویژگی های هزینه های متغیر عبارتند از ۱- قابلیت تغییر کل هزینه در ارتباط مستقیم با تولید ۲- تخصیص ساده و دقیق به قسمتهای عملیاتی ۳- کنترل وقوع و مصرف آنها بوسیله سرپرست واحده و یا دوایر تولیدی

مواد غیر مستقیم، سوخت، هزینه نظافت کارخانه، حمل مواد به داخل کارخانه، ابزارآلات مصرفی نمونه هایی از هزینه های متغیر میباشند.

ویژگی های هزینه های ثابت عبارتند از ثابت بودن میزان هزینه در سطح تولید تعیین شده ۲- کاهش هزینه ثابت هر واحد با افزایش سطح تولید

۳- تخصیص به دوایر از طریق تصمیمات مدیریت یا روشهای تسهیم هزینه ۴- کنترل وقوع هزینه ها از طریق مدیران اجرایی

حقوق مدیران تولید، استهلاک ساختمان و ماشین آلات، عوارض نوسازی ساختمانهای کارخانه، حقوق نگهبان نمونه هایی از هزینه های ثابت می باشند

هزینه های نیمه متغیر یعنی شامل هر دو جزء ثابت و متغیر می باشد. هزینه متغیر دارای جزء ثابتی است که در هر سطح تولید میزان آن کاهش نمی یابد در حالیکه جزء متغیر آن برای هر واحد ثابت است.

هزینه سرپرستی، بازرسی، واحد حقوق و دستمزد، واحد کارگزینی، انبارداری، حرارت (قبض گاز، گرمایش)، روشنایی و نیرو (قبض برق)، تعمیر و نگهداری ماشین آلات و تجهیزات نمونه هایی از هزینه های نیمه متغیر می باشد.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۸

جمع و ترکیب هزینه های مواد کار مستقیم و کار مستقیم (دستمزد مستقیم) بهای اولیه و جمع و ترکیب کار مستقیم (دستمرد مستقیم) و سربار کارخانه را بهای تبدیل یا هزینه تبدیل نامیده می شود

مواد مستقیم شامل کلیه مواردی است که بخش جدایی ناپذیر کالای ساخته شده را تشکیل داده و باید مستقیماً در محاسبه بهای تمام شده کالا منظور گردد.

دستمزد مستقیم عبارت است از دستمزدی که به طور مستقیم صرف تبدیل مواد اولیه به کالای ساخته شده می گردد.

سربار کارخانه که سربار تولید یا سربار ساخت یا هزینه های غیر مستقیم نیز خوانده می شود به هزینه مواد غیر مستقیم و دستمزد غیر مستقیم و سایر هزینه های تولید که نمی توان آنها را به سهولت و به طور مستقیم به اقلام مشخص تولید، سفارش یا محصول اختصاص داد اطلاق می گردد.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۹

انواع پیش پرداخت طبق روش متحد الشکل حسابداری برق حرارتی به شرح ذیل می باشد:

حساب پیش پرداخت های پیمان های خرید شامل پیش پرداخت های مربوط به سفارش خرید کالا و ماشین آلات بر اساس پیمان های منعقد می باشد. این ارقام تا زمانی که کالا و ماشین آلات سفارش شده تحویل شرکت نگردیده در این حساب نگهداری می گردد.

حساب پیش پرداخت هزینه های آتی که شامل مبالغی می باشد که بابت بیمه، اجاره، مالیات، بهره، و ارقام منفرد جهت دوره های آتی پرداخت شده است. مبالغ منظور شده در این حساب باید به مجرد انقضای مدت ملحوظ در پیش پرداخت به حساب هزینه مربوط منتقل گردد.

پیش پرداخت (قراردادهای ساخت و خدمات) شامل پرداختهای مربوط به سفارشات ساخت و خدمات بر اساس پیمانهای منعقد می باشد. پیش پرداختهای مزبور بر اساس نحوه پیش بینی شده در قراردادها از این حساب برگشت و به حسابهای ذیربط منظور می گردد.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۰

حساب کل تاسیسات برق از حسابهای معین تاسیسات برق مشغول به کار، تاسیسات برق در مرحله تجدید طبقه بندی، تاسیسات برق نگاهداری شده برای استفاده آتی، تاسیسات تکمیلی طبقه بندی شده، کارهای در جریان ساخت یا ایجاد و ذخایر مربوط به تاسیسات ذکر شده تشکیل شده است.

حساب تاسیسات برق مشغول به کار شامل قیمت تمام شده تاسیساتی می گردد که در تملک شرکت بوده و در عملیات بهره برداری مورد استفاده می باشد و طول عمر آن بیش از یکسال از تاریخ بهره داری است.

حساب تاسیسات برق در مرحله تجدید طبقه بندی شامل مانده حساب تاسیسات برق از تاریخ اجرای روش متحد الشکل حسابداری تا هنگام طبقه بندی آنها بر اساس حسابهای تفصیلی تاسیسات می باشد

حساب تاسیسات برق نگاهداری شده برای استفاده آتی شامل بهای تاسیسات برق متعلق به شرکت است که تحت برنامه معین جهت استفاده آتی نگاهداری می شود

حساب تاسیسات تکمیلی طبقه بندی نشده در پایان سال یا هر موعد دیگری که تسریع در ارائه ترازنامه ضرورت پیدا می کند این حساب شامل

مانده دستور کارهایی خواهد بود که عملیات ساختمانی آنها تکمیل نگردیده و مورد بهره برداری نیر قرار گرفته اند ولی به علت کمبود زمان

مجال به طبقه بندی و انتقال آنها به حسابهای تفصیلی تاسیسات نبوده است

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۱

سیستمهای حسابداری بهای تمام شده شرکتهای تولیدی (کالا تولید می کنند) با شرکتهای بازرگانی (که کالا را فقط می فروشند) تفاوت قابل ملاحظه ای دارد. شرکتهای بازرگانی شامل شرکتهای خرده فروشی که کالا را به مشتریان نهایی می فروشند و شرکتهای عمده فروشی است که کالاها را به شرکتهای خرده فروشی می فروشند. شرکت های خدماتی غالباً یا موجودی کالا ندارند یا اگر هم داشته باشند مقدار آن ناچیز است و در نتیجه سیستمهای بهای تمام شده آن بسیار ساده است.

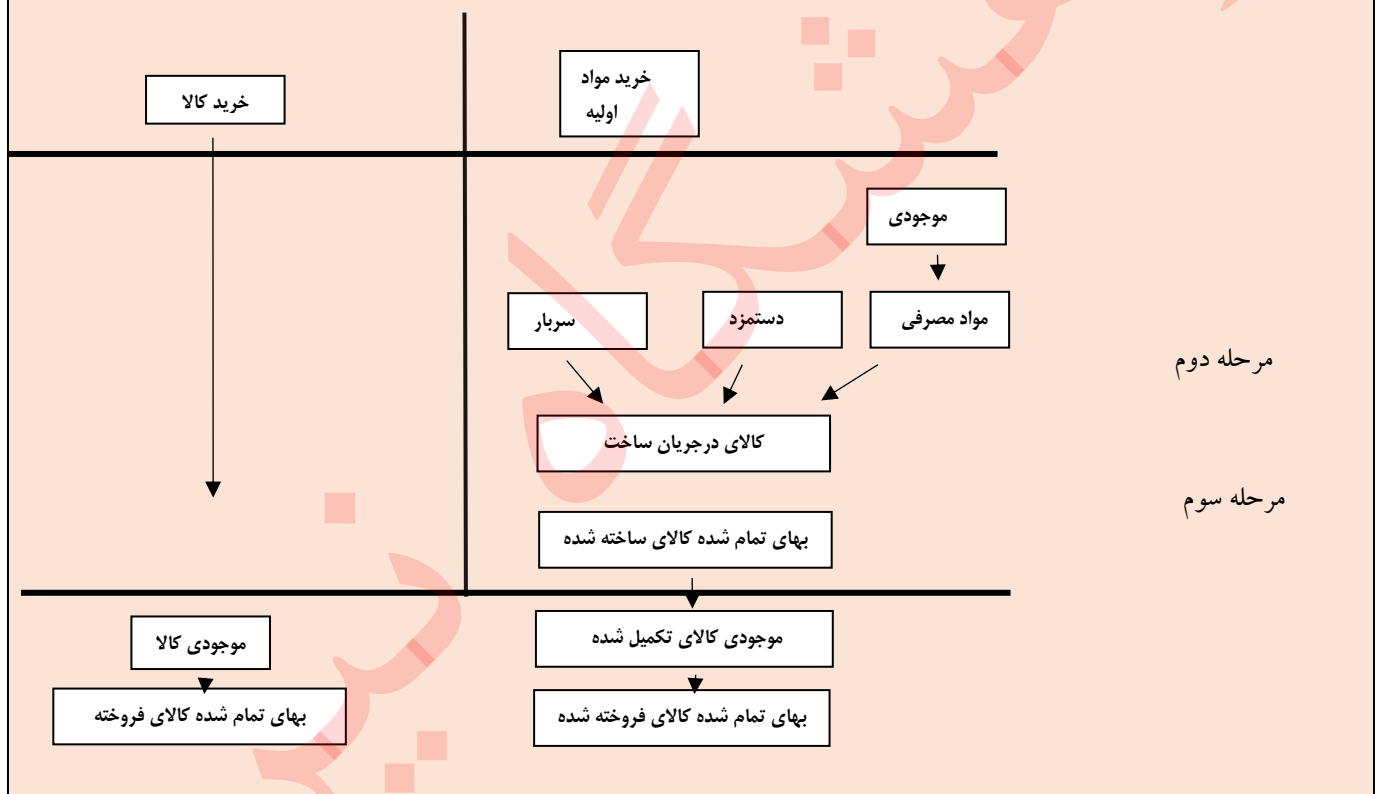
بهای تمام شده در شرکتهای تولیدی شامل مخارج ضروری جهت تکمیل در مراحل تولید می باشد. سه جزء بهای تمام شده در شرکتهای تولیدی مواد مصرفی، دستمزد و سربار می باشد و سه حساب موجودی کالا وجود دارد ۱- موجودی مواد اولیه ۲- موجودی کالای در جریان ساخت ۳- موجودی کالای تکمیل شده (ساخته شده)

جدول زیر جریان بهای تمام شده محصولات در شرکتهای تولیدی و بازرگانی را نشان می دهد

شرکتهای بازرگانی

شرکتهای تولیدی

مرحله اول

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۲

سیستم های هزینه یابی عبارتند از سیستم های هزینه یابی سفارش کار ، هزینه یابی مرحله ای ، هزینه یابی نرمال، هزینه یابی عادی (نرمال) ، هزینه یابی استاندارد

سیستم های هزینه یابی سفارش کار برای تعیین هزینه محصول باید تمام هزینه های تولید به سفارشات تخصیص داده شود . از بین شرکت هایی که از سیستم سفارش کار استفاده می کنند می توان شرکتهای ساختمان سازی ، تجهیزات چاپ ، ساخت تجهیزات خاص ، کشتی سازی و هواپیما سازی و نظایر آن نام برد

سیستم های هزینه یابی مرحله ای بیشتر در شرکت هایی که یک یا چند محصول طی چند مرحله تولید می کنند کاربرد دارد

مانند شرکتهای صنایع شیمیایی ، بطری سازی ، پلاستیک سازی ، صنایع غذایی و کاغذ سازی

سیستم هزینه یابی واقعی مقدار واقعی هزینه صرف شده برای تمامی هزینه های محصول (مواد ، دستمزد،سربار) مورد استفاده قرار می گیرد

سیستم هزینه یابی عادی (نرمال) همگام با زمان می توان هزینه تولید هر دسته محصول را تخمین زد.

سیستم هزینه یابی استاندارد از هزینه های استاندارد کمی ۳ نوع هزینه محصول (مواد ، دستمزد،سربار) استفاده می شود .

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۳

نقطه سربه سر سطحی از تولید و فروش است که درآمد حاصل از تولید و فروش برابر با جمع هزینه های شرکت (ثابت و متغیر) می باشد . در این سطح فعالیت که جمع هزینه ها با درآمد برابر می باشد واحد تجاری سود یا زیان ندارد و به عبارت دیگر سو و زیان واحد تجاری در نقطه سربه سر صفر می باشد.

حاشیه فروش از تفاضل قیمت و هزینه یک واحد کالا به دست می آید

هزینه متغیر یک واحد/قیمت متغیر یک واحد = حاشیه فروش

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۴

دارایی ثابت مشهود به دارایی مشهودی اطلاق می شود که:

الف) به منظور استفاده در تولید یا عرضه کالاها یا خدمات ، اجاره به دیگران یا برای مقاصد اداری توسط واحد تجاری نگهداری می شود ، و
ب) انتظار رود بیش از یک دوره مالی مورد استفاده قرار گیرد .

یک قلم دارایی ثابت مشهود که واجد شرایط شناخت به عنوان دارایی باشد، باید به بهای تمام شده اندازه گیری شود .

دارایی ثابت مشهود پس از شناخت باید به مبلغ دفتری یعنی بهای تمام شده پس از کسر هرگونه استهلاک انباشته و کاهش ارزش انباشته، منعکس شود.

نمونه هایی از طبقات داراییهای ثابت مشهود به شرح زیر است:

الف) زمین، ب) ساختمان، ج) ماشین آلات و تجهیزات، د) کشتی، ه) هواپیما، و) وسایل نقلیه، ز) اثاثه و منصوبات، ح) تأسیسات.

استهلاک: تخصیص سیستماتیک مبلغ استهلاک پذیر یک دارایی طی عمر مفید آن.

عمر مفید عبارت است از :

الف. مدت زمانی که انتظار می رود یک دارایی مورد استفاده واحد تجاری قرار گیرد، یا

ب . تعداد تولید یا سایر واحدهای مقداری مشابه که انتظار می رود در فرایند استفاده از دارایی توسط واحد تجاری تحصیل گردد .

روشهای استهلاک : خط مستقیم ، نزولی ، تعداد تولید یا کارکرد

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۵

دارایی های ثابت نامشهود : دارایی قابل تشخیص غیر پولی و فاقد ماهیت عینی است.

ویژگی های دارایی ثابت نامشهود : داراییهای نامشهود با تکیه بر ماهیت غیر عینی و غیر پولی آن تعریف می شود

قابلیت تشخیص : قابلیت تشخیص می توان دارایی نامشهود را از سرقفلی واحد تجاری متمایز کرد

یک قلم هنگامی به عنوان دارایی نامشهود شناسایی می شود که:

الف. با تعریف داراییهای نامشهود مطابقت داشته باشد. ب . حائز معیارهای شناخت باشد که عبارتند از: جریان منافع اقتصادی آتی دارایی ، به درون واحد تجاری محتمل باشد.

بهای تمام شده دارایی به گونه ای اتکاپذیر قابل اندازه گیری باشد.